

Patiëntkenmerken meten met de MATE

Deze rubriek informeert over richtlijnen en protocollen die zijn ontwikkeld door het sinds 1999 opgezette landelijke project Resultaten Scoren. In voorkomende gevallen kunnen ook elders ontwikkelde protocollen en richtlijnen worden samengevat. De rubriek staat onder redactie van Wim Buisman*, onder meer werkzaam als secretaris van de Raad voor Bekwaamheidsontwikkeling bij GGZ Nederland.

Inleiding

Meten van Addicties voor Triage en Evaluatie (MATE) is een nieuw instrument dat is ontwikkeld om op valide en betrouwbare wijze patiëntkenmerken te kunnen vaststellen. Het levert gegevens voor de indicatie voor zorg en behandeling en voor de evaluatie van verleende zorg en behandeling. De MATE richt zich op patiënten in de verslavingszorg, maar bevat onderdelen die ook bruikbaar zijn bij niet-verslaafde personen in de geestelijke gezondheidszorg. Dat geldt vooral voor het onderdeel MATE-ICN, dat bedoeld is voor het meten van a problemen in activiteiten en participatie aan de samenleving, b de factoren die daarop van invloed zijn, en c de zorgbehoefte.

Uitgangspunten

Bij de ontwikkeling van de MATE zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

- 1 Het instrument dient functioneel te zijn voor de praktijk van de zorg. Als functies zijn onderscheiden: administratieve doeleinden, opsporen van belangrijke aandoeningen, triage (globale beslissing over verwijzing), diagnostiek, monitoren en evaluatie.
- 2 Het instrument dient acceptabel te zijn voor personen bij wie het wordt afgenomen, en zowel behoeften als compensatiemogelijkheden te meten. De MATE levert uitslagen die ook voor de

* E-mail: wbuisman@ggz nederland.nl.

geïnterviewde persoon inzichtelijk zijn. Het instrument stelt tekorten en problemen vast, maar ook factoren die ondersteunend en mogelijk compenserend zijn. Verder wordt onderscheid gemaakt tussen zorgbehoefte zoals de geïnterviewde die ervaart en zoals de hulpverlener die vaststelt.

- 3 Het instrument dient gebaseerd te zijn op een helder conceptueel kader. De MATE is, zoveel als nuttig en mogelijk is, gebaseerd op de begrippenkaders die worden aangereikt door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Verder sluit de MATE aan op het psychiatrisch classificatiesysteem DSM voor wat betreft de diagnostiek van afhankelijkheid en misbruik.
- 4 Het instrument dient uitwisseling van informatie en kennis te bevorderen, ook internationaal, en dus gebaseerd te zijn op de beste van beschikbare (deel)instrumenten. De MATE sluit zoveel mogelijk aan bij nationaal en internationaal erkende meetsystemen. Daardoor faciliteert het de mogelijkheid voor uitwisseling en wetenschappelijk onderzoek. De MATE is daarom ook grotendeels samengesteld uit bestaande instrumenten.

Onderdelen van de MATE

De MATE is samengesteld om zo praktisch en volledig mogelijk alle informatie te verzamelen over kenmerken van de persoon (t.b.v. de toewijzing aan de integrale zorg en behandeling van verslaving) en van alle andere aspecten die voor zorg en behandeling een rol spelen, zoals de evaluatie van de voortgang ervan. Daartoe zijn de volgende tien modules ontwikkeld:

- Middelen/gebruik (1). Een interview dat het gebruik van psychoactieve middelen in de afgelopen periode en in de loop van het leven vaststelt. De inventarisatie wordt gebruikt voor het vaststellen van de ernst van verslaving en voor het meten van verandering.
- Indicaties psychiatrisch/medisch consult (2). Het interview helpt vast te stellen of nadere medische of psychiatrische diagnostiek of zorgverlening geïndiceerd is.
- Verslavingbehandelingsgeschiedenis (3). Het interview gaat na of en hoeveel eerdere behandelingen voor verslaving de persoon heeft ondergaan in de afgelopen vijf jaar.
- Middelen: afhankelijkheid en misbruik (4). Een interview om de diagnose afhankelijkheid en/of misbruik vast te stellen. De diagnose is van belang voor de toegang tot de verslavingszorg en wordt ook gebruikt voor het vaststellen van de ernst van de verslaving.

- Lichamelijke klachten (5). Een inventarisatie van lichamelijke klachten. De lijst is vooral van belang voor het meten van verandering in het lichamelijke klachtenpatroon.
- Persoonlijkheid (6). Een indicatie voor persoonlijkheidsproblematiek. De uitslag kan gebruikt worden bij de beslissing over toewijzing naar aard van de behandeling.
- Activiteiten en participatie, zorg en ondersteuning, en externe factoren van invloed op het herstelproces (MATE-ICN) (7 en 8). De MATE-ICN stelt vast in hoeverre iemand actief is en participeert in de samenleving. Nagegaan wordt welke externe factoren daarop van invloed zijn en welke zorgbehoeften daaruit voortvloeien. Deze module is ingericht voor alle personen met (mogelijk) psychische aandoeningen.
- Middelen: verlangen (Z.1). Een zelfinvullijst van vijf items voor het vaststellen van de verslavingsernst. Kan tevens behulpzaam zijn bij de beslissing over het voorschrijven van medicatie voor verslaving.
- Depressie, angst en stress (Z.2). Een zelfinvullijst voor het opsporen van personen die mogelijk in aanmerking komen voor de behandeling van angst- of stemmingsstoornissen en/of stress-symptomen.

Meer informatie

De MATE bestaat uit een handleiding en protocol plus een afname- en een scoreformulier. Het instrument en de handleiding zijn vrij beschikbaar. Meer informatie over de verdere ontwikkeling en toepassing van dit instrument is beschikbaar op: www.mateinfo.eu. Zie ook het kennisnet van GGZ Nederland: www.ggzkennisnet.nl (> Informatieservice verslavingszorg > Resultaten Scoren > MATE).

Literatuur

Schippers, G.M., Broekman, T.G., & Buchholz, A. (2007). *MATE 2.0. Handleiding en protocol*. Amersfoort: Project Resultaten Scoren GGZ Nederland.